

תת"ע 5489/03/15 - מדינת ישראל נגד רובין יעקב

בית משפט השלום לתעבורה בתל אביב - יפו

תת"ע 5489-03-15 מדינת ישראל נ' רובין יעקב
בפני כב' השופטת ענת יהב
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה ע"י ב"כ עו"ד עדי קליין

נגד

רובין יעקב

הנאשמים

ע"י ב"כ עו"ד שלמה כהן

הכרעת דין

כנגד הנאשם הוגש דוח תנועה שעניינו נהיגה בתאריך 15.02.15 בשעה 11:20 בכביש 20, כשלא הי ברשותו רישיון הנהיגה בתוקף, ואשר לפי בדיקת השוטר במסוף, תוקפו פג בתאריך 1.6.2001.

בתגובתו לשוטר אמר הנאשם:

"אני בתור אזרח ישראלי וצרפתי ברגע שאני לא עובר שישה חודשים בארץ בשנה, אני נקרא תושב חוץ. בתור תושב חוץ אני יכול לנהוג ברישיון הצרפתי".

בדיון ההקראה הראשון ביום 29.4.15 טען ב"כ הנאשם, כי הנאשם נמצא פרקי זמן קצרים בארץ וכי **"הוא תושב חוץ לכל דבר ועניין"** באותו מעמד הוצגו לב"כ התביעה דרכון צרפתי.

באותו מעמד אף ביקש ב"כ הנאשם דחייה במטרה להמציא את רישיון הנהיגה הבינלאומי של הנאשם.

בדיון השני מיום 16.7.15 - הוצג רישיון בינלאומי תקף למאשימה ובוקשה דחייה נוספת ע"י ב"כ הנאשם לצורך הצגת פלט כניסות ויציאות של הנאשם ע"מ להוכיח "ארעיותו" בארץ.

בדיון השלישי מיום 22.7.15 - הוצג דו"ח כניסות ויציאות (מ/1) ושוב התבקשה דחייה נוספת על מנת להציג חידוש רישיון נהיגה ישראלי של הנאשם.

בדיון הרביעי מיום 16.11.15 הצהיר ב"כ הנאשם, כי רישיון הנהיגה הישראלי הוצא ע"י המרת רישיונו הזר של הנאשם.

באותו מועד כפר הנאשם בביצוע העבירה המיוחסת לו. הודה בנהיגה ואף וויתר על העדתו של השוטר.

ב"כ הנאשם ריכז טענותיו סביב הטענות המשפטיות הפרשניים, ככל שזה נוגע להיות הנאשם אזרח חוץ, כאשר לדעתו, בהינתן עובדה זו ולאור כניסותיו לארץ בתדירות ובזמן שבהם שהה כאן, הרי שיצא חובתו בנהיגה כשבידו רישיון נהיגה זר ואינו מחויב בהוצאת רישיון ישראלי.

פרשת התביעה:

מכיוון שההוכחות נסובו סביב הסוגיה המשפטית דלעיל, הרי שהתביעה הגישה את דו"ח התנועה (ת/1), שאותו ערך רס"ר אליהו סאייג, תע"צ - לעניין הוכחת פרטי רישיונו של הנאשם (ת/2), וכן פלט כניסות ויציאות של הנאשם (ת/3), אשר הינו תואם הפלט אותו הגיש ב"כ הנאשם (מ/1).

פרשת ההגנה:

ב"כ הנאשם ביקש להגיש הצהרות מס', מסמכים הרשומים בצרפתית ללא שצורף להם תרגום מאומת על פי פקודת הראיות - התביעה התנגדה ומאחר שלא ניתן להבין את שרשום, הרי שבקשה זו לא הותרה.

הנאשם העיד לטובתו

בעדותו טען כי מתגורר בצרפת למעלה מ-40 שנה, העיד כי משפחתו, עסקיו וחיי בצרפת, כמו כן טען כי למעט השנה האחרונה לא נכנס לארץ במצטבר יותר מ-6 חודשים בשנה. בנוסף, העיד כי במהלך כל השנים נהג בארץ מצויד ברישיון בינלאומי ואירופאי.

במהלך חקירתו הראשית של העד נשאל לגבי התנהלות השוטר מולו באותו האירוע, בעקבות כך אף ביקש ב"כ הנאשם לחזור בו מוויתורו ולהעיד את השוטר גם בתמורה להוצאות משפטיות.

במעמד זה ניתנה החלטה אשר לא התירה הרחבת החזית, זאת לא רק מן הבחינה הטכנית אלא בעיקר משום שהעניין המהותי לו כיוון וטען ב"כ הנאשם לאורך כל הדרך הינה הסוגיה המשפטית בלבד, שכן לגבי העובדות אין מחלוקת - נהיגה ללא רישיון נהיגה ישראלי.

בחקירתו הנגדית - הסכים הנאשם כי הוא אזרח ישראלי בנוסף להיותו אזרח צרפתי וכי הגיע פעמים רבות לארץ, זאת הסביר, לביקור בתו ונכדיו אשר מתגוררים בצפון. עוד, טען לבעלות דירה בבת ים.

המדינה בסיכומיה סבורה כי התקנה הרלוונטית בעניינו של נאשם זה, אשר מחזיק באזרחות ישראלית הינה תקנה 567 לתקנות התעבורה, אשר חלה עליו ומחייבת אותו בהוצאת רישיון ישראלי, כאשר הסייג החל עליו הוא האם שהה שנה רצופה מחוץ לגבולות הארץ.

למען הזהירות, המדינה אף התייחסה בסיכומיה אף לתקנה 567 תוך שהיא טוענת כי גם בדיקה של מבחן התושבות מעלה כי מרכז חייו של הנאשם בארץ, שכן, נמצא פירקי זמן ארוכים בישראל, בבעלותו דירה בבת ים ומשפחתו מתגוררת כאן, ועל כן גם לפי תקנה זו, מחויב ברישיון ישראלי בעת נהיגתו.

הסנגור בסיכומיו מאבחן בין שתי התקנות (567 ו-567א), כאשר לטענתו הראשונה היא לגבי מי שהינו תושב חוץ והאחרת היא לגבי מי שבכוונתו לחזור ולהשתקע בארץ. הסנגור אף מפנה לפסיקה אשר קובעת כי המבחן הקובע הינו מבחן התושבות ולא האזרחות, מכיוון שכך ומכיוון שהנאשם הוא אזרח צרפתי, שם מרכז חייו, הרי שלדעתו אינו מחויב בנשיאת רישיון נהיגה ישראלי ויוצא ידי חובה בהצגת רישיונו הזר.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית בענייננו הינן התקנות אליהן מפנים הצדדים ואשר מצויות בתקנות התעבורה:

כבר בשלב זה, יש להעיר כי תקנה 567 עברה תיקון ביום 18.08.14 (תקנות התעבורה (תיקון מס' 13), התשע"ד - (להלן: "התיקון"), כאשר תיקון זה פורסם ביום 31.08.14 ונכנס לתוקפו, בהתאם להוראת התחולה שנקבעה, 30 יום מיום הפרסום וחלה "על מי שנכנס לישראל ביום התחולה או לאחריו". ומכיוון שבענייננו, הנאשם נכנס לישראל ביום 02.05.15, כך על פי מ/1 וכן 3/ת כשהעבירה הנטענת התרחשה ביום 15.02.15 הרי שהתיקון חל על הנאשם ולהלן נוסחו:

תקנה 567 - שכותרתה: "רישיון נהיגה זר"

"(א) מי שאינו תושב ישראל ואינו תושב אזור כהגדרתו בתקנה 578, ובידו רישיון נהיגה זר בר תוקף יראו אותו כבעל רישיון נהיגה זר תוקף בישראל בדרגה המקבילה לדרגת רישיון הנהיגה שלו אם נתקיימו בו כל אלה:

(1) תנאי הגיל האמורים בתקנות 188 עד 190.

(א1) הוא אינו פסול מלקבל רישיון נהיגה בישראל, ואם יש לו רישיון נהיגה שניתן לפי סעיף 11

לפקודה- הוא אינו פסול מלהחזיק בו.

(2) אם הוא נוהג רכב כאמור-

(א) בתקנות 176 עד 181 - שהותו בישראל, מיום כניסתו האחרונה, אינה עולה על שנה.

(ב) בתקנות 182 עד 185 - שהותו בישראל, מיום כניסתו האחרונה, אינה עולה על שלושה

חודשים.

(ב) לעניין תקנה זו, "כניסתו האחרונה" - כניסתו האחרונה לישראל שברצוף לפניה שהה מחוץ

לישראל שלושה חודשים רצופים לפחות."

תקנה 567א - שכותרתה: "רישיון נהיגה לעולה ולתושב חוזר"

"עולה חדש, אזרח ישראל או תושב ישראל הרשאי לשבת בישראל ישיבת קבע, אשר שהה מחוץ לישראל במשך תקופה של שנה רצופה אחת לפחות לפני יום כניסתו האחרונה לישראל, רשאי לנהוג ברישיון נהיגה זר, ברכב המתאים לדרגת רישיונו, במשך תקופה של שנה מיום כניסתו לישראל ובלבד שנתקיימו בו תנאי הגיל האמורים בתקנות 188-190."

תיקון זה בא לפתור מצב בו זרים, תיירים, עיתונאים ודיפלומטים נהגו בכבישי ישראל ללא שהמירו את רישיונם וזאת ללא מגבלת זמן, שכן ביציאה מחוץ לגבולות ישראל ולו ליום אחד החל מניין הימים מחדש ככל שזה נוגע ל"מועד הכניסה האחרון" (וראה **תתע י-ם 23-10-15 מ"י נ' נגארה**).

התיקון אשר תוקן ואשר הנאשם "נתפס בחכתו", מביא לאותה התוצאה בהחלת אחת משתי התקנות והיא קביעה כי ביצע את אשר יוחס לו:

אם אקבל עמדת המדינה, אשר טוענת למבחן האזרחות לפי תקנה 567א, הרי שבוודאי שמכוח כך שהנאשם בעל אזרחות ישראלית, מחויב ברישיון ישראלי.

אולם גם אם אקבל את עמדת ההגנה, אשר מבקשת להחיל את מבחן התושבות ומפנה לתקנה 567 הרי שאז על פי התיקון יש לבחון האם קודם כניסתו האחרונה שהה בחו"ל לפחות 3 חודשים רצופים והרי כניסתו האחרונה של הנאשם הייתה בתאריך 09.02.15, כאשר קודם לכן יצא מישראל בתאריך 08.12.14 (כך לפי מ/1 ו- ת/3) ומכאן ששהה בחו"ל כחודשיים ימים לפני כניסתו חזרה לישראל.

מכיוון שהתנאים בתקנה 567 הינם מצטברים הרי שהנאשם אינו עומד בתנאי זה ורק מכוח כך, מחויב בנשיאת רישיון ישראלי.

המצב המשפטי קודם לתיקון:

כפי שסקרתי לעיל, ס"ק ב' לתקנה 567 נחקק לאחרונה, זמן קצר לפני צאתו וכניסתו של הנאשם מן הארץ ואליה. אילו לא השתנה החוק איזוהי התקנה הייתה חלה עליו. האם המבחן הוא מבחן האזרחות או התושבות?

האם, כפי שרואה זאת המדינה, ברגע שנהג הינו בעל אזרחות ישראל הוא נכנס בשעריה של תקנה 567א ואין כל משמעות להיותו תושב זר? או כפי שמציגה ההגנה, המבחן הינו מבחן התושבות?

בעניין זה לטעמי, החוק לא התכוון ליצור הפרדה בין אזרח ישראל לכל אזרח מדינה אחרת אשר אינם מתגוררים בארץ?

רעיון "ההקלה" על תושב חוץ המגיע לבקר בישראל כך שיוכל לצאת ידי חובתו בהצגת רישיון זר צריך לחול על כל אדם הממלא אחר התנאים המצויים בתקנה, כאשר על פניו, לא נראה כי החוק התכוון ליצור הבחנה בין דם לדם, בין אזרח לאזרח והטעם היחיד בתקנות אלו הוא כיצד החוק רואה את אותו נהג - כתייר, המגיע לישראל לעיתים ולזמנים קצרים, או שמא נהג שכוונתו להשתקע בארץ.

נראה כי כוונתו של אותו נהג היא המשנה מצבו המשפטי מתקנה 567 לתקנה 567א, כל פרשנות אחרת הקובעת כי אזרח ישראלי כאשר הוא כזה, יצא מתחולת תקנה 567 ויחויב ברישיון ישראלי אלא אם כן שהה בחו"ל זמן העולה על שנה רצופה, בה בשעה שאותו אדם עם אותם נתוני כניסה אך בהיעדר אזרחות ישראלית לא יחויב ברישיון נהיגה ישראלי, נראית על פניה לא שוויונית ולא הגיונית.

כותרות התקנות מחזקות זאת, שכן **תקנה 567** מדברת במי שיכול לנהוג בארץ כשבידו **"רישיון זר"** - כאשר הכוונה היא לאותם מי שחיים בחו"ל ומזדמנים לארץ לטיול או לביקור מולדת, שאז לא יעלה על הדעת שנדרוש מאלו לבדוק את תוקף רישיונם חדשות לבקרים ולכן הם יוצאים ידי חובה בנהיגה בהצגת רישיון זר.

לא אלו כאלו המצויים בתקנה 567א שכותרתה **"רישיון נהיגה לעולה ולתושב חוזר"** - כשברור שהכוונה היא לאלו המתכוונים לחזור ולהשתקע בארץ ולהפוך אותה לארצם הקבועה. כמובן שבמקרה כזה, כאשר אותם מי שמתכוונים לשהות שהות קבועה ולהפוך את ישראל לביתם, הרי שעליהם (לאחר שנה) לשאת רישיון נהיגה ישראלי, שאף הוא חלק ממאפייני האזרחים והתושבים בארץ.

עא (מחוזית-א) 25/09 אליהו חב' לביטוח בע"מ נ' איילון חב' לביטוח בע"מ, אליו הפנתה ב"כ המאשימה דווקא מאשש עמדה זו, ובמילותיו של כבוד השופט ישעיהו שנלר:

"הנה כי כן, אין אני סובר כי מעת שבתקנה 567א' הוזכר אזרח ישראל, הכוונה הייתה להוציא אזרח ישראלי מהאפשרות לנהוג בעת שהוא מחזיק ברישיון זר, בעת ביקור בישראל, דהיינו שתקנה 567 לא תחול עליו...כמובן שייתכן ויהיה מקום לבחון עובדתית אם אכן מדובר בעולה או תושב חוזר שאזי אכן תחול תקנה 567א"

ההגנה בסיכומיה הפנתה לפסיקה אשר עולה ממנה שהמבחן שיש לבחון לאורו את הצורך בנשיאת רישיון ישראלי או זר, הינו מבחן התושבות, דהיינו המבחן המהותי שבוחן את אופייה של השהות בארץ (וראה, **תת(י-ם) 8851/05 מ"י נ' זילברמן ישראל, בר"ע 1003/06 אליהו חב' לביטוח בע"מ נ' קרנית** - והפסיקה שמוזכרת שם).

בעניין זה אף אפנה לע"פ (י-ם) **יעל ולדינגר נ' מ"י**, שם כותב כב' השופט רביד: **"לאור טענת המערערת, לפיה עזבה את ישראל עם תום שירותה הצבאי, נישאה ומתגוררת בארצות הברית דרך קבע עד היום, הרי שתקנה**

567 א לתקנות התעבורה אינה חלה עליה. במועדים הרלוונטים לכתב האישום המערערת לא הגיעה לישראל בכוונה להשתקע בה, אלא לצורך ביקור משפחתי, ואין לראותה עולה חדשה או תושבת חוזרת."

מכל המקובץ, הרי שבהינתן הנאשם הזה שבפני, אשר חי ועובד בצרפת ב- 40 השנים האחרונות, ואף אם מגיע לביקורים בישראל ואף אם הם תכופים, אינם עולים על שנה אחת, הרי שתקנה 567 חלה עליו.

בשים לב לקביעתי לעיל ולאור העובדה ששינוי המצב המשפטי הקיים (אשר קובע כי לפני כניסתו האחרונה של הנהג, צריך לשהות 3 חודשים ברציפות מחוץ לישראל) חל בסמוך מאוד לביצוע העבירה, תהיתי ביני לביני האם היה מצופה מהנאשם להיות מצוי בדין שהשתנה אך זה מכבר.

אף על פי שב"כ הנאשם לא העלה טענה זו, אבחן את הסייג של "טעות במצב משפטי" אשר קבוע בחוק העונשין **בסעיף 34 יט', וזהו לשונו: "לענין האחריות הפלילית אין נפקא מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר".**

הוראה זו מבססת את הכלל הידוע בפלילים לפיו, אי ידיעת החוק איננה מצדיקה עשיית מעשה אסור. וכפי שפרופ' ש.ז. פלר מפרט את השיקולים בספרו "יסודות בדיני העונשין" (כרך ב' עמ' 550), על מנת שאדם לא יפר את קו הגבול בין המותר לאסור, לשם קיום חברה של שלטון החוק ואשר יוחל באורח שווה לכל בני החברה, לפי משמעות אחידה ולא לפי דפוסים סובייקטיביים אשר כל פרט עשוי לייצרם לעצמו ולו אף בטעות.

בענייננו המדובר בדין פלילי, כך שאי ידיעתו אינה משנה אחריותו של הנאשם, ולגבי תחולת הסייג לא נראה ע"פ הפסיקה שהנאשם יכול היה להוכיח שהטעות היתה בלתי נמנעת (ספרו של י. קדמי **"על הדין בפלילים, חלק ראשון: חלק מקדמי וחלק א': כללי, עמ' 703** והפסיקה המוזכרת שם), שכן אותו התיקון שצוטט בתחילת החלטה זו, פורסם ברשומות. ובכל מקרה הנאשם לא העלה טענה זו ולכן אף לא העלה כל טענה שיש בה כדי להקים ספק.

סוף דבר:

אני קובעת כי התקנה החלה על הנאשם הינה תקנה 567 לתקנות התעבורה, שכן המבחן הינו מבחן התושבות, אולם, לאור התיקון כפי שתוקן ונכנס לתוקפו ב- 30.9.15, קודם יציאתו של הנאשם מן הארץ וכניסתו אליה לאחר כחודשיים ימים חזרה, הרי מכיוון שלא שהה בחו"ל 3 חודשים רצופים לפני כניסה זו, נכנס לסעיף (ב) של אותה התקנה, ומרוץ מניין הימים של שנה מיום כניסתו אינו חל והוא מחויב היה בנשיאת רישיון ישראלי.

משכך - אני מרשיעה הנאשם לא בעבירה המקורית שיוחסה לו בכתב האישום, כי אם בעבירה של נהיגה ללא שהיה ברשותו רישיון נהיגה תקף וזאת למשך פחות מחצי שנה, בניגוד לסעיף 10(א) לפקודת התעבורה (סמל סעיף 5689).

ניתנה היום, כ"ח אדר ב' תשע"ו, 07 אפריל 2016.